

Türk Halkbilimi Araştırmaları Merkezi Dizisi- XXIII

AVŞAR KÜLTÜR COĖRAFYASI VE HALK KÜLTÜRÜ

Dr. YaŐar Kalafat
Adnan Menderes Kaya
Mustafa Aksoy

Ankara 2013

**KASTAMONU İLİ ARAÇ İLÇESİ YUKARI AVŞAR KÖYÜ
KÜLTÜRÜ VE SEPETÇİOĞLU ÜZERİNE
BAZI DÜŞÜNCELER**

✿ Eyüp AKMAN*

Avşar ve Avşarlar deyince hemen aklıma Çukurova ve Dadaloğlu gelmektedir. Dadaloğlu, Oğuzlar'ın Avşar boyuna mensuptur. Bu boy, imparatorluk idaresine karşı isyan sayılabilecek pek çok harekete öncülük etmiştir¹.

Avşarlıların merkezî idareye karşı XIX. yüzyıldaki en önemli başkaldırıları, Dadaloğlu'nun şu meşhur şiirinde ifadesini bulmuştur:

*Kalktı göç eyledi Avşar illeri
Ağır ağır ağır göçen eller bizimdir
Arap atlar yakın eyler ırağı
Yüce dağdan aşan yollar bizimdir
...
Belimizde kılıcımız kirmanî
Taşı deler mızrağının temranı
Hakkımızda devlet etmiş fermanı
Ferman padişahın dağlar bizimdir
...
Dadaloğlu'm yarın kavga kurulur
Öter tüfenk, davlumbazlar vurulur
Nice koç yiğitler yere serilir
Ölen ölür kalan sağlar bizimdir²*

* Doç. Dr. Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği ABD Başkanı, eakman@kastamonu.edu.tr

¹ Saim Sakaoğlu, Dadaloğlu, Ank, 1993, s.3

² İsmail Görkem, Yeni Bilgiler Işığında Dadaloğlu, İst. 2006, s.282

İsmail Görkem kitabında, bu şiirin ortaya çıkışı ile ilgili birkaç hikâyeye yer vermiştir. Bunlardan biri şöyledir. “Devlet, Kayseri-Uzun Yayla’ya Çerkezleri yerleştirmeye karar verdiği için Avşarlara Uzun Yayla’ya gitmeyi yasaklar. Bu durum karşısında Dadaloğlu bu türküyü söyler.”Avşarlar bu yasağa/fermana karşı gelerek ölmeye bile razı olurlar³.

Bu türkü ile ilgili anlatılan diğer hikâyelerin hepsinde de, haksızlığa uğramış bir boy veya kişinin hakkını arama mücadelesi açıkça görülmektedir. Tarihten bu yana Türkmenler haksızlığa karşı baş kaldırmış ve haklarını devlete/beylere/ağalara/ayanlara karşı olsa bile arama yoluna gitmişlerdir.

Yukarıda anlatılan olaylara benzeyen bir başka hak arama mücadelesini biz Kastamonu Araç ilçesinin bir köyünde görüyoruz. İlginçtir ki bu köyde yaşayanlar da Avşar Türklerindedir. Köyün adı Yukarı Afşar’dır. Bu köy hakkında tarihî kayıtlar ışığı altında birkaç söz söylemek yerinde olacaktır.

Türklerin Oğuz boyu, en kalabalık Türk boyu olarak bilinmektedir. Batı Türkleri (Azerbaycan, Anadolu)’nin büyük bir bölümü bu boya mensuptur. Şu an kendisinden bahsettiğimiz Afşar köyü de Oğuz boylarından birisidir. Prof. Dr. Faruk Sümer bu boyların Türkiye’deki dağılımını yapmıştır⁴. Bu dağılım Kastamonu’da şöyledir: Kayı (6), Afşar (9), Büğdüz (3), Eymür (8), Karaevli/Kara Bölük (2), İğdir (8), Yüreğir (6), Dodurga/Totırka (5), Çuvaldur (4), Çepni (6).

24 Oğuz boyunun (DLT’de 22’dir) yarısı Kastamonu’nun pek çok bölgesine yerleşmiştir. Bu boylardan Afşar, Kastamonu’nun 9 farklı yerinde olmakla birinci sıradadır.

Afşar boyunun yerleştiği bölgelerden birisi de Araç’tır. Afşar köyüne/yerleşim yerine ait en eski bilginin tarihi 1487’dir. Bu tarihte kaleme alınan tapu tahrir defterine göre Afşar köyünün hane nüfusu 50, mücerred (yani yalnız yaşayanların) nüfusu 19’dur.

1500-1502’li yıllarda Kastamonu ile ilgili Müsellemân defterinde Araç, nahiye olarak gösterilmiş olup, buraya bağlı bazı eski köylerin adları geçmektedir: Bu köylerin içinde Avşar (Afşar) da vardır.

³ İsmail Görkem, a.g.e s.283

⁴ Faruk Sümer, Oğuzlar (Türkmenler), İstanbul 1999, s.235

438 numaralı 1530 yılına ait Osmanlı Tahrir Defterinde Kastamonu'ya bağlı 7 adet Afşar isminde yerleşim yerinden söz edilmektedir. Bu yerleşim yerlerinden Araç'a bağlı Afşar köyünün hane sayısı 48, ödedikleri vergi miktarı 4330 akçedir. O yıllarda 48 hane demek, köyün oldukça kalabalık olması demektir.

1869 tarihli salnamede⁵ Araç'a bağlı Aşağı ve Yukarı Afşar köylerinden bahsedilmektedir. Ayrıca orada Afşar nahiyesine bağlı Afşar köyü de kayıtlıdır. O yıllarda Araç, İğdir ve Afşar nahiyelerinden oluşmaktadır.

Salnamelerden takip ettiğimize göre Afşar, nahiyeliğini 1871 yılına kadar sürdürmüş ve bu yıl Mergüze ile birlikte anılır olmuştur. 1872 yılı salnamesinde tekrar Afşar nahiyesi olarak kayıtlarda yer alan Afşar, bu ad altında 1874 yılına kadar devam etmiştir. 1875 yılına ait salnamede Afşar nahiyesi yerini, Mergüze nahiyesine bırakmış ve Afşar, sadece köy adıyla anılır olmuştur.

1896 tarihli salnamede ise Afşar köyü 24 haneli ve 131 nüfuslu bir köy olarak geçer. Fakat bu köyün yanında bir de Hacıoğlu adında başka bir köy adı da kayıtlıdır. Hacıoğlu köyü de 26 hane ve 224 nüfustan oluşmuştur.

1933 yılına ait Kastamonu il yıllığında da hem Hacıoğlu hem de Afşar köyünden söz edilir. Hacıoğlu köyü Boyalı nahiyesine bağlı olup 44 haneiken, Afşar köyü Mergüze nahiyesine bağlı 24 hanedir.

1968 tarihli İçişleri Bakanlığı'nın Köylerimiz adlı kitabına baktığımızda hem Hacıoğlu hem de Yukarı Avşar kayıtlarıyla karşılaşırız. Yalnız Yukarı Avşar köyü Boyalı sınırları içersinde görülmektedir.

Gelelim günümüze. Mergüze adı İhsangazi olarak değişmiştir. Bu gün İhsangazi Kaymakamlığı internet sitesine girdiğimiz zaman Afşar adı altında herhangi bir köy adına rastlamıyoruz. Acaba köyün adı hangi tarihte değişti?

Abdullah Çerkeşli hazırladığı kitabında⁶ 1900'lü yılların başında köyün adının Hacıoğlu olduğunu söyler. Oysa 1896 tarihli salnamede Hacıoğlu adında bir köy vardır. Bu köyün hane sayısı 26, erkek nüfusu 129,

⁵ Eyüp Akman, Kastamonu Vilayeti Salnamelerine Göre Araç ve Mergüze (İhsangazi), Ank. 2008

⁶ Abdullah Çerkeşli, Hacıoğlu Köyü ve Sepetçioğlu Osman Efe, Ank. 2008

kadın nüfusu 95'tir. Yine aynı yılki salnameye göre Afşar adında bir köy de mevcuttur. Bu köyün hane sayısı 24, erkek nüfusu 62, kadın nüfusu 69'dur. Demek ki köyün adı 1896 yılından daha evvel değişti⁷.

Burada köyün adının değişmesine sebep olan⁸ ve esas olarak Avşar köyünü değerli kılan bir unsurdan, Sepetçioğlu Osman Efe'den söz etmek gerekir. Sepetçioğlu ile ilgili pek çok rivayet vardır⁹. Bunlardan biri şöyledir: Sepetçioğlu Osman Efe XIX. yüzyılda Araç'ın Yukarı Afşar köyünde doğmuştur. Babası Sepetçi Mehmet Pehlivan'dır. Babasının savaşta ölmesi sebebiyle annesiyle yalnız kalır Osman. Sepet yaparak hayatlarını sürdürürler. Büyüdükçe Osman da babası gibi pehlivan olur. Zaman, Yeniçerilerin henüz ortadan kaldırıldığı zamandır ve etrafta pek çok yeniçeri artığı zorbalık yaparak boy göstermektedir. Bunlardan biri de Araç'ın Huruçveren köyüne yerleşen Tahmişçioğlu Mustafa Bey'dir. Bir gün adı geçen köye bir düğün vesilesiyle Sepetçioğlu Osman gider. Köyde yapılan güreş müsabakasında Osman, bütün güreşçileri yener. Güreşleri Tahmişçioğlu'nun kızı Afet de izlemiştir. O sırada kız, Osman'a âşık olur. (Bu sahne, Dede Korkut Kitabı'ndaki Kanturalı hikâyesinde Kanturalı'nın hayvanlarla mücadelesi ve onları Selcen Hatun'un izlemesi sahnesini hatırlatmaktadır.) Tahmişçioğlu bu aşka göz yumar. Amacı bu durumdan faydalanmaktır. Osman gibi yiğit bir delikanlı ona pek çok konuda yardım edebilir. Nitekim Sepetçioğlu Osman'ı devlete karşı kıskırtır. Fakat Osman bu oyuna gelmez. Sevgilisini de alıp oradan kaçar ve yörenin en yüksek tepesi olan Gülpü Tepesi'ne/Dağı'na sığınır. Sepet yapmak için sık çıktığı o dağları avucunun içi gibi bilmektedir Osman. Tahmişçioğlu bu durumu içine sindiremez ve Sepetçioğlu Osman'ı dönemin valisine şikâyet eder. Güya Osman, isyan çıkararak padişahı tahttan indirme niyetindedir. Bunun üzerine birçok müfreze gelerek Gülpü Tepesi'ni/Dağı'nı kuşatır. Osman bu kuşatmaları yarararak kurtulur fakat sevgilisi Afet yakalanır. Karısını kurtarmak için Kastamonu hapisanesini basan Osman, karısını kurtarır.

⁷ Geçtiğimiz yıl, Nail Tan'ın üstün çabaları neticesinde "Hacıoğlu" olan köyün adı "Sepetçioğlu" olarak değiştirilmiştir.

⁸ Afşar adının Hacıoğlu olarak değiştirilmesine sebep olarak; Sepetçioğlu Osman Efe'nin amcası Hacı Numan Ağa'nın mütegalibe biri olmasından dolayı köye kendi adını vermek istemesi düşünülebileceği gibi, Afşar adıyla özdeşleşen ve isyancı olduğu düşünülen Sepetçioğlu adının unutturulmak istenmesi de düşünülebilir.

⁹ Sepetçioğlu ile ilgili ayrıntılı bilgi almak için bkz. Nail Tan, Sepetçioğlu Osman Efe, Ank. 2005

Fakat fazla ilerlemeden ikisi de zaptiyelerce yakalanır. Padişahın huzuruna giden bu çift, sorgulanmadan idam edilir.

Sepetçioğlu ile ilgili bir başka rivayet de şöyledir: Babası öldükten sonra annesiyle beraber yalnız kalan Osman, muhtemelen amcasının sahip çıkmamasından dolayı, Kastamonu merkeze gelip yerleşir. Burada sepet yaparak geçimini sağlar. O sıralarda Kastamonu'da hüküm sürmekte olan bir derebeyi, Osman'dan bir hafta içinde 100 sepet yapmasını ve bunu da haraç olarak vermesini talep eder. Bunu Osman kabul etmez ancak parasıyla sepet yapabileceğini söyler. Osman'ı yakalayıp derebeyinin huzuruna getirirler. Osman, derebeyini öldürür ve zindana atılır. Zindana atıldıktan sonra zindandan kaçır¹⁰ ve köyünde bulunan Gülpü Dağı'na sığınır. Daha sonra orada yakalanır.

Bir başka rivayete göre de padişah, gerçek suçlunun Tahmişçioğlu olduğunu anlar ve Sepetçioğlu Osman'ı azad eder.

Amacımız burada Sepetçioğlu Osman Efe hikâyesini anlatmak değildir. Bu konuda ilgili çalışmalara bakılabilir. Asıl amacımız, Avşar boyu mensubu olan bir gencin yani Sepetçioğlu Osman'ın haksızlıklara karşı -tek başına bile olsa- nasıl mücadele ettiğini ortaya koymaktır. Bir Köroğlu, bir Dadaloğlu gibi Sepetçioğlu da zalime boyun eğmemiş, haksızlıklarla savaşmış ve bugünkü haklı şöhretini kazanmıştır. Bundan sonra Osman Efe adına bir türkü/ağıt yakılmıştır. Günümüzde ise Sepetçioğlu, bir Kastamonu halk oyunu olarak icra edilmektedir.

Mahmut Ragıp Gazimihal bu oyunun ortaya çıkışı hakkında şunları söyler: "Hükümet kuvvetleri kendisini teslim almaya gelince, Sepetçioğlu ilk defa bu oyunu oynamış. Kastamonu efeliğinde meşhur "perde"lerde kadınlarla birlikte oynadığı için aydınların iltifatını kazanamamıştı. Bazı öğretmenler bu oyunu okul müsamerelerine de alarak zeybek ile eşit haklara

¹⁰ Osman Efe'nin zindandan kaçmasıyla ilgili şöyle bir hikâye dinlemiştim: Sepetçioğlu Osman, annesine bir mektup yazar. Mektubunda annesinden bir bakraç yoğurt ister. "Bana bir bakraç yoğurt getir ama kaymağı dibinde olsun"der. Ferasetli bir Avşar kızı olan anne, bir bakraç sütün içine bir kama/bıçak koyar ve sütü mayalar. Süt, yoğurt olunca bıçak da bakracın dibinde kalır ve görünmez. Yoğurt bakracını hapishaneye getirir ve oğluna verir. Osman da o bıçak sayesinde hapisten kurtulur.

sahip kıldılar. Bunların başında Talat Mümtaz Yaman gelir ki, bizzat başarıyla oynuyordu. Oyunu Kastamonu ve İstanbul Türk Ocaklarına tanıtmıştır.”¹¹

Sepetçioğlu oyununu en iyi bilen ve oynayanların son temsilcilerinden olan emekli general, şair, hikâyeci ve araştırmacı Fazıl Bayraktar da Sepetçioğlu ile ilgili tarafımıza yazmış olduğu bir mektubunda şunları söyler:

“Soru- *Sepetçioğlu oyununun geçmişi hakkında neler biliyorsunuz?*

Cevap- Bu oyunun ne zamandan beri oynanmakta olduğuna dair elimizde aydınlatıcı bilgiler mevcut değilse de, rivayetlere dayanarak, 19. yüzyılın ikinci yarısından bu yana, aşağı-yukarı 150 yıldır şekil değiştirerek oynanmakta olduğunu söyleyebiliriz. Bu oyun önceleri oturak âlemlerinde çengi kadınlar tarafından oynandığı için pek itibar görmemişse de, daha sonraları figürler zeybek tarzına dönüştürülmek suretiyle bir erkek oyunu haline getirilmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde, çengi-köçek oynatma ve oturak âlemleri yasaklanmıştı. Yasağa uymayanlar uzak yerlere sürülmüştür. Sepetçioğlu, zeybek oyunu haline dönüştükten sonra oynanmasına göz yumulmuştur. Bu oyunun bir yerinde Oyun Başı, “Kol geçiyor” diye seslenir. Bu esnada sazlar susar ya da belli belirsiz çalar, sadece parmakların şıkırtısı duyulur. Oturak âlemleri sık sık zaptiyeler tarafından basıldığı için “Kol geçiyor” deymi oradan kalmıştır. Bir müddet sonra Oyun Başı “Kol geçti” deyince, sazlar yine yüksek perdeden çalmaya başlarlar.

Bugün, Sepetçioğlu’nun, bazı yörelerde köçekler tarafından kırık hava tarzında oynandığı görülmekte ise de, Sepetçioğlu asla bir köçek oyunu değildir.”

Müzaffer Sarısözen tarafından 1944 yılında Kastamonu’dan derlenen türkü sözleri şöyledir:

Ofl Sepetçioğlu bir ananın kuzusu

Hiç gitmiyor kollarımın sızısı

Hiç gitmiyor yüreğimden sızısı

Ofl Böyle imiş alnımızın yazısı

Osman Efe’ m de geliyor vay vay

¹¹Nail Tan, a.g.e s.36

*Of! Kalk gidelim Kışla önü aşığı
Salıvermiş ince belden kuşağı
Of! Yaman olur Kastamonu uşağı
Yassıl dağlar yassıl
Osman Efe'm de geliyor vay vay*

*Of! Seslen Sepetçioğlu efece seslen
Laleli çimenli dağlara yaslan
Of! Analar doğurmaz sen gibi aslan
Yassıl dağlar yassıl
Osman Efe'm de geliyor vay vay
Eğil dağlar eğil Osman Efe'm de geliyor haydah¹²*

Dadaloğlu'nun söylediği şu mısralar ile Sepetçioğlu türküsünde yer alan şu dizeler anlamsallık ve lirizm bakımından ne kadar birbirine benzer:

*Belimizde kılıcımız kirmanı
Taşı deler mızrağının temranı
Hakkımızda devlet etmiş fermanı
Ferman padişahın dağlar bizimdir*

diye haykıran Dadaloğlu'na karşılık Sepetçioğlu'ndaki:

*Of! Seslen Sepetçioğlu efece seslen
Laleli çimenli dağlara yaslan
Of! analar doğurmaz sen gibi aslan
Yassıl dağlar yassıl Osman Efe'm de geliyor vay vay*

mısraları meydan okuyuşun, cesaretin, yiğitliğin en güzel örnekleri olsa gerektir.

¹²Nail Tan, a.g.e s.40; türkünün başka varyantlarında ilave veya eksik mısralar da yer alır.

Yukarı Afşar Köyü Folklorundan Örnekler¹³

Düğün adetleri:

Araç ilçesi içersinde Oğuz boyuna ait pek çok köy adları bulunmaktadır. Dolayısıyla hemen hemen her köyün gelenek ve görenekleri birbirine benzemektedir. Burada Yukarı Afşar köyündeki adetlerin -bizce farklı sandığımız- bazılarından söz edeceğim.

Bu köyümüzde de evlenme aşamaları (görücülük, dümür olma, kız isteme, söz kesme, nişan) bildiğimiz, her yörede ortak olan aşamalarıdır.

Düğüne veya nişana davet etmeye yörede “oku” adı verilir. Düğünler eskiden bir cuma günü başlayıp diğer cumaya kadar devam edermiş. Düğün, oğlan evine bayrak asılmasıyla başlar. Cuma namazından çıkan erkekler, düğün evine gelerek bayrak asarlar.

Pazartesi gününden itibaren yemek hazırlıklarına başlanır. Düğünün olmazsa olmaz yemeği düğün keşkeğidir. Bu keşkek özel olarak ekilmiş siyez bulgurundan veya kaplıcadan yapılır. Cuma günü, eve bayrak asıldıktan sonra damadın sırtına bir çuval kaplıca yüklenir ve damat o çuvalı köy meydanındaki dibeye götürür. Köy gençleri o dibekte keşkek döverler.

Takip eden pazartesi gününden itibaren düğün evine gelen giden eksik olmaz. Her gelene muhakkak yemek verilmelidir.

Çarşamba günü akşamı geline ve damada kına yakılır. Erkek tarafı kadınları, o akşam maniler söyleyerek kıza kına yakmaya gelirler. Oğlan evinden kınaya gelen kadınlara mani söyletmek için kapı kilitlenir. Sesi güzel olanların birkaç mani söylemesinden sonra kapı açılır.

Kına yakan kişinin dul olmamasına yani başından evlilik geçip geçmemesine dikkat edilir.

Kıza kına yakmadan önce kız, kibleye çevrilmiş yastığın çevresinde üç kere döndürülür, kimi yerlerde üç kere yastığa oturtup kaldırılır. Birkaç kına türküsü metnini vererek bu bahsi geçelim:

Dağdan keserler meşeyi

Hani bu kızın döşeği

Gelinim kınan kutlu olsun

Orda dirliğin bol olsun

¹³ Buradaki bilgiler Abdullah Çerkeşli'nin kitabından alınmıştır.

*Dağdan keserler gürgeni
Hani bu kızın yorganı
Gelinim kınan al olsun
Evinde dilin tatl olsun*

Perşembe günü gelin alma günüdür. Bu güne Kastamonu'nun her yerinde "hak" adı verilir. Hak günü gelin almaya kadınlar atlara binerek giderler. Onlara "seymen"¹⁴ adı verilen erkek gurubu refakat eder. Bu erkekler atlı değildir. Çünkü köyde bulunan atlara kadınlar binmiştir. Kadınlar çarşaf giymiş vaziyette olup yüzleri peçelidir.

Seymen alayının başında "seymen başı" adı verilen sesi güzel olan biri vardır. Bir sopanın ucuna takılmış bayrak ile beraber seymen alayı, mani söyleye söyleye kız evine varır. Seymen alayı silah ata ata kız evini üç kez dolandır. Yemekler yenildikten sonra harman yerinde toplanan erkekler horoz yakalama yarışına katılırlar. Horozu ilk yakalayan kişi damattan bahşiş alır. Sonra üçgen şeklinde bir ağaca bağlanmış yumurtaya gençler nişan alır. O yumurtayı vuran kişiye de bahşiş verilir. Davul zurna eşliğinde güreşler tutularak eğlenmeye devam edilir.

Sıra gelinin evden çıkarılmasına gelmiştir. Gelinin beline erkek kardeşi kırmızı bir kuşak bağlar ve erkek tarafından para alır. Ayrıca gelinin sandığına oturana da damat para verir. Gelin evden çıkarken yas etmek (ağıt yakmak) adettendir. Ana ile kız birbirlerine sarılarak yas ederler:

*Evimizin önü mersin
Ellemen dalında ersin
Gelin olup gidiyorum
Çağırın da babam gelsin*

*Ocağımızın taşı kara
Ciğerimin başı yara
Sabahtan kalk garip anam
Yana yana evlat ara*

¹⁴ Kastamonu'da Seymenlik geleneği ile ilgili olarak tarafımızdan 2008 yılında VI. Uluslararası Türk Dili Kurultayı'nda bir bildiri sunulmuştur. Bildiri kitabı henüz basılmamıştır.

Bu arada gelin almaya gelenler de şu ilahiye söyler:

Al bayrağın yeşili

Tuttuk cennet kuşunu

Selam söylen damada

Getiriyoruz eşini

Gelin ata binmeden dua edilir. Dua edildikten sonra gelinin başından buğday, leblebi, şeker veya bozuk para saçılır. Yine evden çıkmadan önce gelin, bacayı ve kapının arkasını tekmeler, huyu baba evinde kalsın diye.

Gelinin sağ koluna Kur'an, sol koluna ekmek sıkıştırılır. Annesi geline, evden ekşi hamur, süpürge, oklava gibi nesnelere verir.

Gelin kötülüklerden uzaklaşsın ve kötü huylarını geride bıraksın diye arkasından testi, şişe kırılır ve su dökülür.

Gelin alayı erkek tarafına varmadan önce mezarlığın etrafı dolaştırılır.

Attan inmeden geline kayınbaba "indirmelik" veya "üzengilik" adı verilen bir hediye vermek zorundadır. Bu, koyun, dana olabileceği gibi tarla da olabilir.

Gelin attan dua ile indirilir. Attan inince geline ters çevrilmiş bir kazan üzerinde bulunan ağaç kaşık bastırılarak kırdırılır. Yine gelin, sağlam ve dayanıklı olması amacıyla saca bastırılır. Uysal olsun diyerekten de önce koyun postuna bastırılır.

Gelinin yeni evinde uyumlu olması için geline geçeceği yol üzerine dökmesi için yağ ve bal verilir. Gelin yağı ve balı döke döke eve girer.

Gelin evde kalıcı olsun diye eşige çivi çaktırılır.

Gelin eve ilk girerken kaynananın koltuğunun veya bacaklarının altından geçer.

Gelin eve ilk girdiğinde doğru ocak başına gider ve ocak başına ve bacaya yağ sürer, aş evine girer ve ibrikle evin dört tarafına su döker.

Nikâh kıyma ve gerdeğe girme adetleri diğer yörelerde olduğu gibidir.

Cuma günü gelin için bir tören daha düzenlenir. Bu törenin adı "duvak" veya "semet"tir. Yine bugün de yemekler yenir oyunlar oynanır. En son olarak da "duvak serpmesi" adı verilen merasime geçilir. Yaşlı ve bu konularda tecrübeli olan bir kadın eline oklava veya bir değnek alarak bu oklavayı gelinin duvağına dolar. Duvağı bir aşağı bir yukarı açar kapatır. Bu arada geline öğütler verir:

*Gelinin adı ezme
Evden eve gezme
Dışardan kov getirip
Evin dirliğini bozma*

*Bu gelin gelin olursa
İşte dip işte bucak
Bu gelin gelin olmazsa
İşte ip işte nacak*

*Süpürgen elinde olsun
Eteğin belinde olsun
Akşamdan bulaşığını koma
Sabah olunca girt girt yuma*

Bu işlemler tamamlandıktan sonra damat gelir ve cebinde bulunan leblebi, bozuk para vb. oradakilere dağıtıp gelini alır gider.

Duvak geleneği pek az yörede bulunmaktadır. Bu gelenek bize Azerbaycan halk hikâyelerinin sonunda söylenen “duvak kapma” adındaki şiiri hatırlatıyor. Hikâyenin sonunda birbirlerine kavuşan gençler için toy (düğün) tertip edilir ve düğün, “duvak kapma” adı verilen türkünün söylenmesiyle sona erer.

Yukarıdan beri anlatmaya çalıştığımız adet ve uygulamalar boş yere yapılan pratikler değildir. Hepsi, bir temele dayanmaktadır. Bu temeli de eski Türk inançlarında, kültlerde ve iyelerde aramak lazımdır.

Mesela ocak, baca, kazan, saç, çömlek ocak iyesi ile; eşik ve kapı eşik iyesi ile ilgilidir. Yine gelinin başına bir şeyler saçılması eski Türk inançlarındaki “saçı” geleneğiyle alakalıdır. Burada konumuz eski Türk inançlarını tespit etmek olmadığından bu bahsi kapatabiliriz. Fakat şunu söylemeden de geçemeyeceğim. Bin yıllık İslam tarihine rağmen Eski Türk inançları Kastamonu ve köylerinde, özellikle Oğuz boyları adıyla anılan köylerde bütün canlılığıyla varlığını sürdürmektedir.

Yörede söylenen birkaç mani ile yazımızı sonlandırmak istiyorum:

Sergenlerde çekirdek

Bostanlarda bitecek

Ben isterim babamdan

Dört davul sekiz köçek

Şu dağlar gıştan ağlar

Keklikler gıştan ağlar

Bi yastukta iki baş

Al yanak dişten ağlar¹⁵

¹⁵Kastamonu manileri için bkz. Eyüp Akman, Kastamonu Manileri, Ank. 2006.